

Kosztolányi Dezső:Édes Anna

Szerző dezs

Kötelező olvasmány,rövid összefoglaló elemzése

Kosztolányi
Dezső
Édes
Anna
1926

Szereplők:

Kun Béla,
népbiztos
Patz Károly
József, adóhivatalnok
Vizy Kornél, miniszteri
jogtanácsos, később
helyettes államtitkár
Katica, Vizyék
korábbi cselédje
Ficsor, házmester
Vizyné Angyal
Angéla
Druma Szilárd,
ügyvéd
Drumáné
Etel, Moviszterék
cselédje
Moviszter Miklós, orvos
Kulhanek Stefánia,
Drumáék cselédje
Ficsorné
Cifkáné,
Bartosné sógora
Bartos, szemlész
Édes Anna,
cseléd
Bartos András,
Bartosék egyik fia
Moviszterné
Tatár Gábor,
tanácsnok
Viatorisz, fűszeres
Tatárné
Patikárius
János, banktisztviselő, később
szénkereskedő

Elekes József,
banktisztviselő
Tatár Ilonka,
Tatárék egyik lánya
Tatár Margitka,
Tatárék másik lánya
Báthory
Árpád, kéményseprő
Töttösi
Dániel, banktisztviselő
Indali István,
banktisztviselő
Gallovich, banktisztviselő
Piskeli
Józsefné Ilona, utcalány
Szűcs Antal, rendőr őrmester
Patikárius Ferenc,
földbirtokos
Vizy Etelka, cigarettaárus
Édes István,
földműves
Wildné
Kosztolányi Dezső,
hírlapíró

Történet:

Kun Béla elrepül
1919.
július 31-ét írtak. A
proletárdiktatúra megbukott. A
népbiztos, Kun Béla ékszerekkel
és süteményekkel
jól megrakott repülőgépén

menekült az országból.

A
méltóságos úr, az
elvtárs és a
méltóságos asszony
Krisztinavárosban,
az Attila utca
238. számú házban Víz
Kornél miniszteri jogtanácsos boldogan olvasta a
legfrissebb híreket. Már
régóta várta a
vörösök bukását.
Katicát, a cselédjüket
hívatta, hogy reteszelve el az ablakokat. Közben
Ficsor házmester érkezett,
akiről köztudott, hogy nagy kommunista. Most persze igyekezett
Vizyék kedvében
járni, azért jött, hogy
megjavítsa régen elromlott csengőjüket.
A szerelés
alatt belépett Vizyné, aki első
felindulásában el akarta zavarni a kelletlen
vendéget, de az olyan ajánlattal állt
elő, amit még ő sem volt képes
visszautasítani: beajánlta
unokahúgát cselédnek. Az asszony
amúgy is
elégedetlen volt már Katicával,
így kapva kapott az alkalmon.

Fanyar vacsora
Időközben
Katica (újból)
elszökött hazulról, ezért
Vizyné kénytelen volt maga
elkészíteni szegényes
vacsorájukat. Az étkezésnél
folyamatosan sopánkodott férjének
eddig cselédjeik
lustaságáról és
megbízhatatlanságáról.
Irigyelte a ház többi
lakóját: Drumát, a
fiatal ügyvédet és Moviszttert, a beteges
orvost, akiknek szerinte olyan jó
szolgálóik vannak. Mesélt az
új lányról is, de Vízny nem figyelt
oda. Őt most
nem lehetett kizökkenteni
boldogságából, fejében csak
a politikai
változások és a régi
forradalmi
megmozdulások emlékei kavargtak.

Különböző
izgalmak
Másnap
reggel Vizyné kilenckor
kelt. Legnagyobb meglepetésére azonban
nem talált otthon senkit. Férje korán
elment, az asszony tisztában volt vele, hogy megcsalja őt,
de emiatt már nem
idegeskedett. Nagy nehezen azon is túltette

magát, hogy egyetlen lányát,
Piroskát hat évesen elvitte a vörheny.
De hol van Katica? A lány csak tíz
órákor érkezett, egész
éjszaka barátjával, Hack Lajos
hajóslegénnyel mulatott.
Ezt látva Vizyné visszavonhatatlan
döntésre szánta el magát:
véglegesen
felmondott a cselédnek. Közeledett a
búcsú napja, de Ficsor még mindig csak
ígérgette az új lány
jöttét. Vizyné
elkeseredésében felkeresett egy
ferencvárosi cselédszerzőt, azonban
rögtön visszarettent, mikor tapasztalta a
felhozatal minőségét.

Minisztérium és

misztérium

Vizy

nem sokat törődött a
cselédek körüli hercehurcával.
Neki sokkal fontosabb feladata volt a
minisztériumban: fel kellett elevenítenie
régie érdekkapcsolatait. Egyszer azért
feleségével együtt elment
Ficsorékhoz, s megfenyegette a házmestert, ha nem
hozza el nekik a lányt, rendőri
beavatkozásért folyamodik. Budapest
felszabadítása nem teljesen úgy
sikerült, ahogy Vizyék
várták: a románok
megszállták a fővárost. Egy nap
Vizyné már nem bírta
tovább, úgy határozott,
meglátogatni majdani cselédjüket. Elment
Bartosékhoz, a lány akkori
gazdájához, ahol
az udvarban elbűjva megleste a cselédet, akivel
első látásra nagyon meg volt
elégedve.

Anna

Augusztus

14-én aztán beállított

Ficsor a beajánlott cseléddel. Anna (mert hogy

így hívták) 19 éves,

középmagas,

vékony testalkatú, barnásszőke

hajú, kék szemű, félénk,

visszahúzódó lány volt.

Amíg Ficsor ott volt, ő válaszolgatott a

lányhoz feltett kérdésekre. Ezalatt

Vizyné elkérte Anna

cselédkönyvét, melyben elolvashatta

korábbi gazdái róla

alkotott véleményét. Bár

idegesítette félszeg viselkedése,

Vizynének mégis

megettetszett a lány. Kérte, hozzák fel

Anna batyuját, mely csupán

néhány

személyes holmit tartalmazott. Közben

megérkezett Katica, akit Vizyné gyorsan

elbocsátott, mert nem akarta, hogy megfertőzze
 jellemével utódját. Ezután
 a
 házmester távozott, az asszony pedig megmutatta
 Annának kvártélyát, melyet
 Katicáéhoz hasonlóan a
 konyhában rendezett be. Adott neki némi
 vacsorát, és
 távozott.

Új seprő jól
 seper?
 Anna
 azonban nem bírt enni a
 kapott ételből, mert azt áthatta a
 zongorában tartott kámför szaga.
 Körülnézett
 szegényes hajlékán,
 imádkozott, majd lefeküdt aludni. Reggel nagyon
 korán, fél
 öt körül kelt, így amikor
 Vizyék is felébredtek, csodálkozva
 látták, hogy a
 lakás már ki van takarítva,
 és reggelihez van terítve. Nem akartak
 elhamarkodott kijelentéseket tenni, de később be
 kellett látniuk, hogy Anna
 valóban olyan törekvő és szorgalmas,
 mint hallották róla. Csupán egyszer
 történt egy kisebb baleset, mikor a lány
 összetört egy kis babatükröt. Igaz,
 erre Vizyné nagyon meg is haragudott, tudniillik az
 ominózus tárgy egykor
 kislányáé
 volt. A dorgálást hallva Anna leszaladt
 Ficsorékhoz, s közölte, ő nem marad itt
 tovább, mert nem tudja megszokni ezt a házat, de
 nagybátyja lebeszélte erről az
 elhamarkodott lépésről.

A tünemény
 A
 rendszerváltás után
 lehetővé
 vált, hogy Vizyék visszarendezzék
 lakásukat a diktatúra előtti
 állapotokba. Ez
 annyiból állt, hogy Vizyné Anna
 segítségével szinte az összes
 bútort más helyre
 állította, aminek köszönhetően
 régi, eldugott s már-már elfeledett
 használati
 tárgyak kerültek elő. Végül
 még egy dolgot szeretett volna tudni. Csapdákat
 állított Annának, de az ő
 becsületén nem esett folt, így
 Vizyné meggyőződhetett
 róla, hogy a lány nem lop.

Vita a
 piskótáról, az irgalomról
 és az egyenlőségről
 Mikor
 végeztek a

nagytakarítással, amolyan második házavatót tartottak, melyre meghívták az összes lakót. Eljöttek Drumáék, Moviszterék és Vizy úr tanácsos barátja, Tatár Gábor is családjával. Vizyné büszkén mesélt nekik Annáról, gyakorlatilag hiba nélkülinek tüntette fel. Mikor megkínálta piskótával, Anna visszautasította, mondván nem szereti a piskótát. Vizyné szemében ez is jó tulajdonság volt, de Moviszter felvilágosította, hogy a lány csak azért nem kér piskótát, mert tudja, többet úgy sem ehetne belőle. Ezt követően még sokat vitáztak a szolgáló-úr kapcsolat milyenségéről és helyességéről.

Legenda

Anna továbbra is szorgalmasan dolgozott. Nem volt torkos, nem igényelt pénzt, nem tartott szeretőket. Egyetlen szenvedélye a munka volt. Még a házat is csak Vizyné kifejezett kérésére hagyta el. Ekkor, kimenője idején felkereste volt gazdája, Bartosék házáat. Már mindenféle híre ment, mindenki róla beszélt, s mikor az emberek találkozottak vele az utcán, mindig megfordultak utána, és megcsodálták.

Jancsi úrfi

Egy szeptemberi reggelen, az előzetes várakozáshoz képest három nappal később megérkezett Patikárius Jancsi, Vizyné unokaöccse. A fiút kezdetben katonai iskolákba járatták, de apja bátyja halála után kivette, és polgári pályára szánta. Vizy megígérte, segít a fiúnak munkát szerezni egy pesti bankban. Mikor Vízycék meglátták, rögtön meggyőződhetek róla, hogy 21 éves kora ellenére még egyáltalán nem komolyodott meg. Hebrencs természetének azonban nagyon jót tett a hivatali munka, valamivel komolyabbá vált. A bankban találkozott régen nem látott jó barátjával, Elekes Józsiával, akivel aztán szívesen töltötték együtt

szabadidejüket. Ők ketten
ideált is választottak maguknak,
udvarlásuk tárgya a két
Tatár-lány: Ilonka és
Margitka lett. Október elején Vizyékét
rokonaik Egerbe hívták szüretelni.
Jancsi kikísérte őket a pályaudvarra,
és elbúcsúzott tőlük.

Vad éjszaka
Bár
eredetileg munkába készült,
mégis eluralkodott rajta a vágy, hogy
kihasználja egyedüllétét,
és
megkönyékezze Annát. Ezért
rögtön hazament, s megebédelt. Az
udvarlásban elég
tehetségtelen volt, így délben
elszalasztotta az alkalmat. Mivel azonban a bankba
menni sem volt kedve, inkább betegnek tette
magát. Este azonban már nem
bírt tovább türtöztetni
magát. Miután Anna lefeküdt,
belopódzott a konyhába, s
a lány mellé heveredett. Anna kezdetben
tiltakozott, de aztán magával ragadta a
szervedély.

Szerelem
A
következő négy nap a szerelem
mámorában telt. Jancsi fordított
sorrendben járta be az udvarlás
útját. Miután
teljesen megkapta a lányt a második napon a
száját, a harmadik napon a kezét
csókolgatta, az utolsó nap pedig már
magázta. Végül elhívta
barátját, Józsit,
akinek mindenáron el akarta újságot
az eseményeket, de csak annyit vallt be,
hogy egy Marianne nevű előkelő színésznővel
jár. Józsi azonban nem ismerte fel
a fiktív hírességben Annát.

Valami nagyon keserű
Másnap
megérkeztek Vizyék, akik a
történet ellenére otthon mindent
rendben találtak. Ezután Jancsi került
Anna
társaságát, de a lány
egyszer odalépett hozzá, s csak annyit
közölt vele:
szégyen. Az úrfi rögtön
megértette, miről van szó.
Végül egy nőgyógyász
barátjától szerzett valamilyen port, s
megkérte Annát, vegye be. Bár
kezdetben
nagyon rosszul lett tőle: előbb a látása, majd a
hallása ment el, végül
szerencsésen elmúlt a baj. Mikor aztán
Jancsi számára egyre kínosabb lett az

otlakás, elhatározta, hogy
elköltözik. Talált is magának
új otthont, ahova
Anna vitte utána cuccait. A fiú egy
zacskó gesztenyével hálálta
meg
kedvességét, s a lány ekkor
döbrent rá, hogy Jancsi nem haragszik rá.

Tél
Anna
jókedvű volt, még énekelt is
néha. Egyszer azonban csúnyán
elvágta az ujját. Moviszter
meggyógyította.
Ezalatt összebarátkozott Etellel és
Stefivel, Moviszterék és
Drumáék
cselédjeivel. Közben
beköszöntött a tél, egyre
hidegebb lett. Vízék kályháival
rengeteg baj volt. Egyszer átjött
Báthory Árpád, a szomszéd
házban lakó
kéményseprő, aki rendbe tette a
rakoncátlankodó masinákat.
Aztán a férfi máskor
is beköszönt, s arra panaszkodott, hogy
felesége halála óta nincs asszony a
háznál, aki nevelné 14 éves
lányát. Anna ez ügyben
gondolkodási időt kért. Karácsonyra
Vízék megajándékozták
egymást. Anna Katica korábbi
lélekmelegítőjét kapta.

Anyag, szellem, lélek
Január
6-án, egy politikai
vacsoráról hazajövet Vízék
lakásukban találták
Báthoryt. Ekkor tudták meg,
hogy a kéményseprő megkérte a
lány kezét. Nem sokkal ezután Anna
egyszer csak
minden kertelés nélkül
közölte, hogy felmond, mert
feleségül megy Báthoryhoz.
Vizyné kétségbeesett. Mindent
bevetett, hisztérikus rohamokat produkált,
betegnek tette magát, csak hogy Anna
megmásítsa
döntését. Végül a
lelki
terror eredményre vezetett: a lány
megtört, s maradt.

Farsang
Februárban
Józsi levelet kapott
Jancsiról, mely barátja
halálhírét tudatta. Csak
később jött rá, hogy a levelet
maga Jancsi küldte, s az tulajdonképpen egy
meghívó törzshelyükre, a Club

des
 Parisiens-ba. Az álarcsobál előtt Jancsi - nőnek
 öltözve - még szüleit is
 meglátogatta, majd a klubba hajtatott. A farsang nem
 sikerült túl jól, a
 meghívottak közül sokan nem
 jöttek el, nem figyeltek
 különösebben rá,
 ráadásul
 az ünnepség egy csomó pénzbe
 került. Távozóban a városban
 Jancsi utcalányokkal
 találkozott, s hagyta, hogy egyikük be is
 csalogassa szobájába.

A réműlet
 Hosszú
 várakozás után Vizi
 Kornélt helyettes
 államtitkárrá
 léptették elő. A nagy esemény
 tiszteletére
 Viziék úgy határoztak,
 estélyt adnak, amelyre meghívják
 minden jóttevőjüket.
 Erre az alkalomra az egész házat
 átalakították, Ficsorék,
 Moviszterék és
 Drumáék szívesen
 segítettek cselédjeikkel együtt. A
 multság nagyon jól
 sikerült, a vendégek hajnali háromkor
 hagyták el az épületet.
 Vizyné annyira
 fáradt volt, hogy azonnal ágytak esett, de előbb
 meghagyta Annának, hogy ő is
 feködjön le, majd reggel kitakarít. A
 lány azonban másként cselekedett.
 Elkezdett enni, majd előkerítette a konyhakést, s
 belopódzott gazdái
 hálószobájába.
 Leült Vizyné ágyára, majd
 mikor az asszony felocsúdott, egy
 gyors mozdulattal szíven szúrta.
 Kiáltására férje is
 felébredt, s mindenre
 elszántan vetette magát Annára.
 Hosszú dulakodás kezdődött,
 végül a lány több
 késszúrással végzett vele.
 Mikor Anna belátta tettét, lerogyott a heverőre,
 és
 elaludt. Délután kettőig senki sem figyelt fel a
 szokatlan némaságra, akkor
 viszont már rendőrt hívtak. Szűcs Antal őrmester
 vezetésével feltörték az
 ajtót. A lakásban Annát
 találták, a
 hálószobában pedig két
 vérbe fagyott holttest
 hevert. A lány rögtön beismerte
 bűnösségét, bár azt nem tudta
 megmondani, miért
 is tette azt. Annát
 elszállították, majd kis idő

múlva Ficsorékat is, mert
bűnrészesség gyanúja lépett
fel. Az egész ház a
történekről beszélt. Még
Katica is megjelent, jó cselédhez illően
visszajött megsíratni régi gazdáit.

Miért...?

A
börtönben Anna beismert
mindent. Az ügyet igyekeztek a lehető legnagyobb gonddal
tisztázni, mivel
időközben felmerültek esetleges politikai
indíttatások is. A
tárgyalásra, amit
novemberben tartottak, hivatalból rendeltek a
lány mellé
védőügyvédet. Az,
mivel ez volt első komoly tárgyalása,
rendkívül körültekintően
készült fel az
esetből. Először Annával nagy nehezen, a
bíró
segítségével nyilvánosan is
elmondatták a történeteket, majd a
vádirat felolvasása után
következtek a tanúk.
Druma Szilárd mélyen
elítélte Anna cselekedetét, s nem
zárta ki az összeesküvés
lehetőségét sem. Szűcs Antal helyszíni
tapasztalatait ismertette, majd
Moviszterné következett, aki
rendkívül csodálkozott a
történeken. Ficsorék,
hogy magukat védjék, minden rosszat
összehordtak Annáról. (Sikeresen, őket
ugyanis felmentették.) Egyedül Moviszter
Miklós volt, aki Vizyékét hibáztatta,
szerinte durván, embertelenül bántak a
lánnyal, s ez vezetett a tragédiához.
Etel és Stefi dicsérték
Annát és gazdáikat is. A
tényleges vitát az ügyvéd
igencsak hosszúra nyúlt
védőbeszéde zárta.
Háromnegyed óra múlva
megszületett
az ítélet: Édes Annát
bűnösnek találták, és 15
évi fegyházbüntetésre
ítélték.
Ennek végrehajtására a
márianosztrai fegyintézetben került sor.

Párbeszéd egy
zöld kerítéses ház előtt
Epilógus.
1922-et írtak. A néhai
Vizy Kornél háza külsőleg nem
változott. Az épületet
Patikárius Ferenc
örökölte, aki Ficsorék
elköltözése után
bérbeadta azt az új gondnoknak,

Drumának. Ő Víznyék
lakásában ügyvédi
irodát üzemeltetett. Moviszter is élt
még,
dacára igencsak előrehaladott
cukorbetegségének. Egyik
délután Tatár Gábor
két
kortesével sétált a Tábor
utcában. Megálltak egy zöld
kerítéses ház előtt, ahol
a hírlapírót, Kosztolányi
Dezsőt és családját
vélték felfedezni. Barátian
elvitatkoztak azon, a könyv írója,
vajon melyik politikai oldallal
szimpatizál, majd
tovább sétáltak.